

Αριθμός 341

Οι περί της Υγείας των Ζώων (Αναγνώριση και Καταγραφή των Αιγοπροβάτων) Κανονισμοί του 2010, οι οποίοι εκδόθηκαν από το Υπουργικό Συμβούλιο, δυνάμει του άρθρου 14 του περί της Υγείας των Ζώων Νόμου, αφού κατατέθηκαν στη Βουλή των Αντιπροσώπων και εγκρίθηκαν από αυτή, δημοσιεύονται στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας σύμφωνα με το εδάφιο (3) του άρθρου 3 του περί Καταθέσεως στη Βουλή των Αντιπροσώπων των Κανονισμών που Εκδίδονται με Εξουσιοδότηση Νόμου, Νόμου (Ν. 99 του 1989 όπως τροποποιήθηκε με το Ν. 227 του 1990 μέχρι 3(I) του 2010).

Ο ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΤΩΝ ΖΩΩΝ ΝΟΜΟΣ

Κανονισμοί δυνάμει του άρθρου 14

Για σκοπούς εφαρμογής των πράξεων της Ευρωπαϊκής Κοινότητας με τίτλο-

- Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ: L 5, 9.1.2004, σ. 8- L 215, 20.8.2009, σ. 3.
- (α) «Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 21/2004 του Συμβουλίου, της 17^{ης} Δεκεμβρίου 2003, για τη θέσπιση συστήματος αναγνώρισης και καταγραφής των αιγοπροβάτων και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1782/2003 και των οδηγιών 92/102/ΕΟΚ και 64/432/ΕΟΚ», όπως αυτός τροποποιήθηκε μέχρι και τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 759/2009 της Επιτροπής της 19^{ης} Αυγούστου 2009,
- Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ: L 401, 30.12.2006, σ. 41- L 115, 29.4.2008, σ. 33.
- (β) «Απόφαση 2006/968/ΕΚ» της Επιτροπής της 15^{ης} Δεκεμβρίου 2006, για την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 21/2004 του Συμβουλίου όσον αφορά τις κατευθυντήριες γραμμές και διαδικασίες για την ηλεκτρονική αναγνώριση των αιγοπροβάτων, όπως αυτή τροποποιήθηκε τελευταία από την Απόφαση 2008/377/ΕΚ της Επιτροπής της 24^{ης} Απριλίου 2008,

109(I) του 2001
82(I) του 2003
116(I) του 2007
20 (I) του 2009.

Το Υπουργικό Συμβούλιο, ασκώντας τις εξουσίες που του χορηγούνται δυνάμει του άρθρου 14 του περί της Υγείας των Ζώων Νόμου, εκδίδει τους ακόλουθους Κανονισμούς:

Συνοπτικός τίτλος. 1. Οι παρόντες Κανονισμοί θα αναφέρονται ως οι περί της Υγείας των Ζώων (Αναγνώριση και Καταγραφή των Αιγοπροβάτων) Κανονισμοί του 2010.

Ερμηνεία. 2.-(1) Στους παρόντες Κανονισμούς, εκτός αν από το κείμενο προκύπτει διαφορετική έννοια -

«Απόφαση 2006/968/ΕΚ» σημαίνει την Κοινοτική Απόφαση με τίτλο Απόφαση 2006/968/ΕΚ της Επιτροπής της 15^{ης} Δεκεμβρίου 2006, για την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 21/2004 του Συμβουλίου όσον αφορά τις κατευθυντήριες γραμμές και διαδικασίες για την ηλεκτρονική αναγνώριση των αιγοπροβάτων, όπως αυτή τροποποιήθηκε τελευταία από την Απόφαση 2008/377/ΕΚ της Επιτροπής της 24^{ης} Απριλίου 2008·

«ενδοστομαχικός βόλος» σημαίνει το βόλο που εγκρίνεται από την Αρμόδια Αρχή και συνάδει με τις προδιαγραφές που καθορίζονται στον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 21/2004 και στην Απόφαση 2006/968/ΕΚ·

«ενώτιο» σημαίνει το ενώτιο που εγκρίνεται από την Αρμόδια Αρχή και το οποίο συνάδει με τις προδιαγραφές που καθορίζονται στον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 21/2004·

«ζώα με ανατομικές ιδιαιτερότητες» σημαίνει τα ζώα που λόγω ανατομικών ιδιαιτεροτήτων του πτερυγίου του αυτιού, καθιστούν αδύνατη την τοποθέτηση ενώτιου, σύμφωνα με την κρίση της Αρμόδιας Αρχής·

«Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 21/2004» σημαίνει τον Κοινοτικό Κανονισμό με τίτλο «Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 21/2004 του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2003, για τη θέσπιση συστήματος αναγνώρισης και καταγραφής των αιγοπροβάτων και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1782/2003 και των οδηγιών 92/102/ΕΟΚ και 64/432/ΕΟΚ», όπως αυτός τροποποιήθηκε τελευταία από τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 759/2009 της Επιτροπής της 19^{ης} Αυγούστου 2009·

«Νόμος» σημαίνει τον περί της Υγείας των Ζώων Νόμο·

«σεσημασμένο ζώο» σημαίνει ζώο που φέρει δύο (2) ενώτια με τον ίδιο κωδικό αναγνώρισης ή ένα (1) ενώτιο και ενδοστομαχικό βόλο, τα οποία του χορηγούνται στα πλαίσια του σχεδίου αναγνώρισης και καταγραφής ζώων που εφαρμόζεται από την Αρμόδια Αρχή και τα στοιχεία του οποίου έχουν καταχωριστεί στην ηλεκτρονική βάση δεδομένων που διατηρείται από αυτή στα πλαίσια του ίδιου σχεδίου·

Νοείται ότι, σε περίπτωση ζώου με ανατομικές ιδιαιτερότητες, η μέθοδος σήμανσης ορίζεται με απόφαση της Αρμόδιας Αρχής·

«σήμα αναγνώρισης» περιλαμβάνει ενώτιο ή ενδοστομαχικό βόλο·

«φορέας συλλογής και διάθεσης νεκρών ζώων» σημαίνει τον εκάστοτε επιτυχόντα, σε προσφορές που προκηρύσσονται από το Τμήμα Κτηνιατρικών Υπηρεσιών για τη συλλογή, τη μεταφορά, την επεξεργασία και την τελική διάθεση νεκρών ζώων.

Επίσημη
Εφημερίδα,
Παράρτημα
Τρίτο (I):
4.2.2005.

(2) Οποιοδήποτε άλλο όρο, οι οποίοι χρησιμοποιούνται στους παρόντες Κανονισμούς και οι οποίοι δεν τυχάνουν διαφορετικού καθορισμού σε αυτούς, έχουν την ίδια έννοια που αποδίδεται σε αυτούς στο Νόμο, στον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 21/2004 και στην παράγραφο 2 του περί της Υγείας των Ζώων (Υγειονομικός Έλεγχος στο Ενδοκοινοτικό Εμπόριο Αιγοπροβάτων) Διατάγματος, όπως αυτό εκάστοτε τροποποιείται ή αντικαθίσταται.

Χορήγηση
κωδικού
αναγνώρισης.

3. Σε κάθε εκμετάλλευση χορηγείται από την Αρμόδια Αρχή κωδικός αναγνώρισης, ο οποίος πρέπει να αναγράφεται σε όλες τις αναφορές και τα έγγραφα του κατόχου και ο οποίος αποτελείται από τον διψήφιο κωδικό της Δημοκρατίας, σύμφωνα με το ISO 3166 και από αλφαριθμητικό κωδικό αποτελούμενο από οκτώ (8) ψηφία.

Άδεια λειτουργίας
εκμετάλλευσης.

4.-(1) Για σκοπούς εφαρμογής του άρθρου 7 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 21/2004/ΕΚ, κάθε πρόσωπο που επιθυμεί την παραχώρηση άδειας λειτουργίας εκμετάλλευσης έχει υποχρέωση να υποβάλει ενυπόγραφη αίτηση στην Αρμόδια Αρχή, η οποία συνοδεύεται από τα ακόλουθα:

(α) Αίτηση, πλήρως συμπληρωμένη, στην οποία αναφέρονται·

- (i) η διεύθυνση της εκμετάλλευσης,
- (ii) το όνομα και ο αριθμός ταυτότητας του κατόχου,
- (iii) η πλήρης διεύθυνση του κατόχου,
- (iv) το τηλέφωνο εργασίας του κατόχου·

(β) σχεδιάγραμμα των χώρων της εκμετάλλευσης.

(2) Μετά την παραλαβή της αίτησης, η Αρμόδια Αρχή προβαίνει -

- (α) σε επιθεώρηση, για σκοπούς έγκρισης, των εγκαταστάσεων που προορίζονται να γίνουν εκμεταλλεύσεις·
- (β) στην παραχώρηση άδειας λειτουργίας της εκμετάλλευσης και έκδοση κωδικού αναγνώρισης για την εκμετάλλευση·
- (γ) στην καταχώριση αυτής και του κατόχου της στην ηλεκτρονική βάση δεδομένων που τηρεί η Αρμόδια Αρχή· και
- (δ) σε γνωστοποίηση της παραχώρησης άδειας λειτουργίας στον κάτοχο.

(3) Σε περίπτωση που υπάρχουν περισσότεροι από ένας (1) κάτοχοι, πρέπει να υποβάλλεται υπεύθυνη δήλωση την οποία υπογράφουν όλοι οι κάτοχοι της εκμετάλλευσης και στην οποία εξουσιοδοτείται ένας από αυτούς ως εκπρόσωπός τους.

Αλλαγή στοιχείων
κατόχου
εκμετάλλευσης.

5. Ο κάτοχος της εκμετάλλευσης υποχρεούται να αναφέρει στην Αρμόδια Αρχή κάθε αλλαγή της διεύθυνσής του ή τυχόν αλλαγή του ιδιοκτήτη της εκμετάλλευσης, εντός πέντε (5) εργάσιμων ημερών.

Αναστολή
λειτουργίας
εκμετάλλευσης.

6.-(1) Ο κάτοχος της εκμετάλλευσης υποχρεούται να αναφέρει στην Αρμόδια Αρχή την αναστολή της λειτουργίας της εντός πέντε (5) εργάσιμων ημερών.

(2) Σε περίπτωση που δεν υπάρχουν ζώα σε εκμετάλλευση για περίοδο πέραν των τριών (3) μηνών, εκτός εάν αυτό επιβάλλεται από υγειονομικούς λόγους, η Αρμόδια Αρχή δύναται να αναστείλει την άδεια λειτουργίας της εκμετάλλευσης. Η απόφαση για αναστολή κοινοποιείται στον κάτοχο από την Αρμόδια Αρχή.

Σήμανση ζώων.

7.-(1) Για σκοπούς εφαρμογής του Άρθρου 4 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 21/2004/ΕΚ, η σήμανση πρέπει να γίνεται το αργότερο (90) ημέρες από την ημερομηνία γέννησης του ζώου και οπωσδήποτε, σε περίπτωση μετακίνησης του ζώου προς άλλη εκμετάλλευση ή προς το σφαγείο, πριν αυτό εγκαταλείψει την αρχική εκμετάλλευση.

(2) Ο κάτοχος υποχρεούται να ειδοποιεί γραπτώς την Αρμόδια Αρχή για τις γεννήσεις ζώων προς σήμανση πριν τη συμπλήρωση της ηλικίας των τριών (3) μηνών, σύμφωνα με τον τύπο του Παραιτήματος I.

Παράρτημα I.

(3) Σε περίπτωση που ένας κωδικός αναγνώρισης που αναγράφεται σε ενώτιο έχει γίνει δυσανάγνωστος ή το ενώτιο έχει απωλεσθεί, ο κάτοχος υποχρεούται να το δηλώσει αμέσως,

Παράρτημα II.

συμπληρώνοντας τη δήλωση του Παραρτήματος II και παραδίδοντας την στον πλησιέστερο Κτηνιατρικό Σταθμό του Τμήματος Κτηνιατρικών Υπηρεσιών, ώστε η Αρμόδια Αρχή να προχωρήσει σε παραγγελία και αντικατάστασή τους.

Μετακινήσεις ζώων.

8. Απαγορεύεται οποιαδήποτε μετακίνηση από ή προς οποιαδήποτε εκμετάλλευση, ή η μεταφορά σε σφαγείο, ζώων τα οποία δεν είναι δεόντως σεσημασμένα.

Μετακίνηση ζώων από εκμετάλλευση σε εκμετάλλευση.
Παράρτημα III.

9.-(1) Για σκοπούς εφαρμογής του άρθρου 6 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 21/2004/ΕΚ, ζώα τα οποία μετακινούνται από μία εκμετάλλευση σε άλλη ή πωλούνται ή αγοράζονται για αναπαραγωγικούς σκοπούς ή σκοπούς πάχυνσης ή μεταφέρονται σε εκμετάλλευση συλλογής ζώων για σφαγή, συνοδεύονται, κατά τη μετακίνησή τους, από ενυπόγραφη υπεύθυνη δήλωση η οποία συμπληρώνεται σύμφωνα με τον τύπο του Παραρτήματος III, σε τέσσερα (4) αντίγραφα.

(2) Το πρωτότυπο και το πρώτο αντίγραφο της πιο πάνω δήλωσης συνοδεύουν τα ζώα στην εκμετάλλευση προορισμού. Το δεύτερο αντίγραφο παραδίδεται από τον κάτοχο της εκμετάλλευσης προέλευσης των ζώων εντός πέντε (5) εργάσιμων ημερών από την αναχώρηση των ζώων στον πλησιέστερο Κτηνιατρικό Σταθμό του Τμήματος Κτηνιατρικών Υπηρεσιών.

(3) Το πρωτότυπο παραδίδεται από τον κάτοχο της εκμετάλλευσης προορισμού στον πλησιέστερο Κτηνιατρικό Σταθμό του Τμήματος Κτηνιατρικών Υπηρεσιών εντός πέντε (5) εργάσιμων ημερών από την ημερομηνία αναχώρησης των ζώων, ενώ το πρώτο αντίγραφο παραμένει σε αυτόν, ο οποίος υποχρεούται να το φυλάει για περίοδο τουλάχιστον τριών (3) ετών.

(4) Το τρίτο αντίγραφο παραμένει στον κάτοχο της εκμετάλλευσης προέλευσης, ο οποίος υποχρεούται να το φυλάει για περίοδο τουλάχιστον τριών (3) ετών.

Μεταφορά ζώων για σφαγή.

10.-(1) Για σκοπούς εφαρμογής του άρθρου 6 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 21/2004/ΕΚ, ζώα τα οποία μεταφέρονται προς σφαγή πρέπει να συνοδεύονται από υπεύθυνη δήλωση του κατόχου τους, κατά τον πρότυπο του Παραρτήματος IV, η οποία συμπληρώνεται σε τρία (3) αντίγραφα.

Παράρτημα IV.

(2) Για τους σκοπούς του παρόντος Κανονισμού, «μεταφέρω προς σφαγή» σημαίνει τη μεταφορά ζώων από μια εκμετάλλευση κατευθείαν στο σφαγείο.

(3) Το πρωτότυπο της πιο πάνω ενυπόγραφης υπεύθυνης δήλωσης παραδίδεται, μαζί με τα ζώα, σε εντεταλμένα άτομα του προσωπικού του σφαγείου, τα οποία προβαίνουν πριν την είσοδο των ζώων στο σφαγείο, σε έλεγχο της ορθότητας των αναγραφόμενων πληροφοριών, τόσο με επίτοια επιθεώρηση των κωδικών αναγνώρισης των προσκομιζόμενων ζώων όσο και με διασταύρωση των στοιχείων με τα στοιχεία που είναι καταχωρισμένα στη βάση δεδομένων του Σχεδίου Αναγνώρισης και Καταγραφής Ζώων του Τμήματος Κτηνιατρικών Υπηρεσιών. Στις περιπτώσεις ζώων που προέρχονται από εκμεταλλεύσεις συλλογής ζώων για σφαγή, το εντεταλμένο προσωπικό του σφαγείου ελέγχει αν έχει ξεπεραστεί ο μέγιστος χρόνος παραμονής των τριάντα (30) ημερών, σύμφωνα με το περί της Υγείας των Ζώων (Υγειονομικός Έλεγχος στο Ενδοκοινοτικό Εμπόριο Αιγοπροβάτων) Διάταγμα:

Νοείται ότι, εάν κατά τη διάρκεια των ελέγχων των εγγράφων διαπιστωθούν λάθη, απαγορεύεται η είσοδος των ζώων στο σφαγείο.

(4) Η διεύθυνση του σφαγείου οφείλει να αναφέρει καθημερινά σε ηλεκτρονική μορφή στην Αρμόδια Αρχή τους κώδικες αναγνώρισης των ζώων που εισήλθαν και σφάγηκαν τη συγκεκριμένη ημερομηνία. Η πιο πάνω αναφορά, γίνεται με ηλεκτρονικό αρχείο, η μορφή του οποίου καθορίζεται με απόφαση της Αρμόδιας Αρχής, ώστε να είναι δυνατή η αυτοματοποιημένη καταχώριση του περιεχομένου του αρχείου στην ηλεκτρονική βάση δεδομένων του Σχεδίου Αναγνώρισης και Καταγραφής των Ζώων.

(5) Η διεύθυνση του σφαγείου οφείλει, ύστερα από τη σφαγή των ζώων, να καταστρέφει τα μέσα αναγνώρισης των ζώων παρουσία της Αρμόδιας Αρχής και να διατηρεί γραπτά στοιχεία που να αποδεικνύουν τα πιο πάνω.

Δήλωση θανάτων ζώων.

11.-(1) Ο κάτοχος οφείλει να δηλώνει εντός είκοσι τεσσάρων (24) ωρών το θάνατο ζώων στο φορέα συλλογής και διάθεσης νεκρών ζώων.

Παράρτημα V.

(2) Τηρουμένων των διατάξεων της παραγράφου (1), οι θάνατοι ζώων δηλώνονται εγγράφως σύμφωνα με τον τύπο του Παραρτήματος V σε δύο (2) αντίγραφα, με παράδοση του πρωτότυπου στο φορέα συλλογής και διάθεσης νεκρών ζώων, ο οποίος φορέας υποχρεούται να πιστοποιεί ότι το παρέλαβε και να το παραδίδει άμεσα στο Τμήμα Κτηνιατρικών Υπηρεσιών.

- Τήρηση στοιχείων. 12. Ο κάτοχος της εκμετάλλευσης τηρεί ανά πάσα στιγμή στοιχεία για το συνολικό αριθμό των ζώων που διατηρεί στην εκμετάλλευσή του.
- Απαγορεύσεις. 13. Απαγορεύεται -
- (α) η μεταφορά σήματος αναγνώρισης από ένα ζώο ή πτώμα ζώου σε άλλο ζώο·
 - (β) η χρησιμοποίηση σήματος αναγνώρισης για σήμανση ζώου, το οποίο έχει ήδη χρησιμοποιηθεί για σήμανση άλλου ζώου·
 - (γ) η παραποίηση σήματος αναγνώρισης·
 - (δ) η κατοχή σήματος αναγνώρισης, το οποίο φέρει κωδικό αναγνώρισης ζώου ταυτόσημο με κωδικό αναγνώρισης άλλου ζώου που έχει ήδη δοθεί σε οποιοδήποτε ζώο της ίδιας εκμετάλλευσης ή άλλης εκμετάλλευσης·
 - (ε) η παροχή ή η πώληση σήματος αναγνώρισης, το οποίο φέρει κωδικό αναγνώρισης ζώου που ανήκε στην ίδια εκμετάλλευση, και η παροχή ή η αγορά σήματος αναγνώρισης με κωδικό αναγνώρισης ζώου που ανήκει σε εκμετάλλευση άλλου ιδιοκτήτη.
- Μέτρα σε περίπτωση παραβιάσεων. 14.-(1) Οι διατάξεις των άρθρων 9 και 13 του Νόμου, εφαρμόζονται σε περίπτωση που-
- (α) σε εκμετάλλευση συλλογής ζώων προς σφαγή και εκμετάλλευση πάχυνσης βρεθούν ζώα που δε φέρουν καθόλου ενώτια ή ενδοστομαχικό βόλο·
 - (β) σε εκμετάλλευση αναπαραγωγής και εκτροφής βρεθούν ζώα ηλικίας μεγαλύτερης των τριών (3) μηνών που δε φέρουν καθόλου ενώτια ή ενδοστομαχικό βόλο, και ο ιδιοκτήτης τους δεν είχε ειδοποιήσει γραπτώς την Αρμόδια Αρχή σύμφωνα με το Παράρτημα Ι· ή
 - (γ) σε εκμετάλλευση συλλογής ζώων για σφαγή βρεθούν ζώα που δεν ανήκουν στην εκμετάλλευση και δε δικαιολογείται η παρουσία των ζώων με βάση τα έντυπα μετακίνησης των ζώων.
- (2) Σε περίπτωση που σε εκμετάλλευση ανευρεθούν ζώα που φέρουν μόνο ένα (1) ενώτιο ή μόνο ενδοστομαχικό βόλο, ο ιδιοκτήτης σφείλει, μετά την υπόδειξη της Αρμόδιας Αρχής, να προχωρήσει πάραυτα στην παραγγελία του δεύτερου ενωτίου. Σε περίπτωση που ο ιδιοκτήτης παραλείψει να προβεί έγκαιρα στην παραγγελία του ενωτίου, επιβάλλεται περιορισμός των μετακινήσεων ζώων από και προς την εκμετάλλευση για περίοδο μέχρι έξι (6) μηνών, εκτός εάν τα ζώα, με άδεια της Αρμόδιας Αρχής, αποστέλλονται απευθείας για σφαγή.
- (3) Σε περίπτωση ζώων που μετακινούνται σε σφαγείο και δε φέρουν καθόλου ενώτια ή ενδοστομαχικό βόλο, με αποτέλεσμα η ταυτότητά τους να μην μπορεί να αναγνωρισθεί, τα εν λόγω ζώα θανατώνονται ξεχωριστά και χαρακτηρίζονται ακατάλληλα για κατανάλωση από τον άνθρωπο, σύμφωνα με το Σημείο 1, Κεφάλαιο 3, Τμήμα 2 του Παραρτήματος Ι του Κοινοτικού Κανονισμού με τίτλο «Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 854/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29^{ης} Απριλίου 2004, για τον καθορισμό ειδικών διατάξεων για την οργάνωση των επισημων ελέγχων στα προϊόντα ζωϊκής προέλευσης που προορίζονται για κατανάλωση από τον άνθρωπο», όπως αυτός τροποποιήθηκε τελευταία από τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 219/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11^{ης} Μαρτίου 2009.
- (4) Σε περίπτωση μετακίνησης ζώου που φέρει μόνο ένα (1) ενώτιο ή μόνο ενδοστομαχικό βόλο, από εκμετάλλευση σε εκμετάλλευση ή σε σφαγείο, η Αρμόδια Αρχή δύναται να επιβάλει περιορισμό στις μετακινήσεις ζώων από και προς την εκμετάλλευση προέλευσης των ζώων για περίοδο μέχρι έξι (6) μηνών.
- (5) Σε περίπτωση που κάτοχος ζώων -
- (α) δεν κοινοποιεί στην Αρμόδια Αρχή τις μετακινήσεις προς και από την εκμετάλλευσή του,
 - (β) δεν κοινοποιεί στην Αρμόδια Αρχή τη γέννηση ή το θάνατο ενός ζώου, ή την απώλεια ενωτίου, και
 - (γ) κατ' εξακολούθηση δε συμπληρώνει σωστά τα πιο πάνω έντυπα ή καθυστερεί να τα